

СЪВРЕМЕННИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ОБРАЗОВАНИЕТО

Веселинов, Д. и П. Тодоров (съст.) (2025) *Предизвикателства пред образованието в период на постпандемично възстановяване. Четиринадесети международен есенен научно-образователен форум*, София: УИ „Св. Климент Охридски“

Рая Живкова-Крупева

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

През 2025 г. от печат излезе сборникът *Предизвикателства пред образованието в период на постпандемично възстановяване*. Той е издаден от Университетско издателство „Св. Климент Охридски“ и съдържа статии върху доклади от Четиринадесетия международен есенен научно-образователен форум. Ще се спра на по-значимите от тях.

В статията си „Поглед върху процесите в образованието след пандемията от COVID-19“ проф. д.н. Димитър Веселинов анализира промените и тенденциите в образователната система в периода на постпандемично възстановяване след пандемията от COVID-19 в началото на 20-те години на XXI век. Акцентът е поставен върху устойчивостта на иновативните педагогически практики, които продължават да се прилагат въпреки възобновяването на присъственото обучение и връщането към традиционни методи на преподаване. Разглежда се също ролята на проектните дейности като средство за осигуряване на допълнително финансиране в образователната сфера. В този контекст се вписва и провеждането на XIV международен есенен научно-образователен форум, организиран от Департамента за информация и усъвършенстване на учители към Софийския университет „Св. Климент Охридски“, който през 2024 г. е посветен на темата „Предизвикателства пред образованието в период на постпандемично възстановяване“.

В статията си „Сензитивност в когнитивното развитие на детето от предучилищна възраст“ доц. д-р Катя Гетова изтъква, че развитието може да бъде определено като закономерна трансформация на психичните процеси, която е детерминирана от сензитивността на даден възрастов период. Тази сензитивност очертава потенциалните психологически възможности, характерни за съответната възраст, и се проявява чрез специфичния темп на протичане

на динамичните процеси в когнитивната, социалната и емоционалната сфера. По-конкретно, тя намира израз в количествените и качествените изменения на ключови психични конструкти, включително психичните новообразувания. Индивидът следва да се разглежда като биосоциална система, отличаваща се с уникалност и неповторимост.

В статията си „Предизвикателства пред обучението по хуманитарни науки през XXI век“ проф. д.н. Магдалена Костова-Панайотова анализира съвременни измерения на хуманитарното образование със специален акцент върху преподаването на български език и литература. Обсъжда се значимата роля на учителя в процеса на формиране на критично мислещи, информирани и рефлексивни личности. Поставя се проблемът за перспективите пред хуманитарните науки в контекста на въздействието на съвременните технологии, като в този дискурс се въвежда понятието *fiction science*. Аргументацията води до заключението, че литературното образование изпълнява двойна функция – подготвя младите хора както за професионална реализация, така и за пълноценен, смислен и достоен живот.

В статията си „Медии и изкуство – обект на медийната педагогика“ проф. д.н. Лучия Ангелова, проф. д.н. Божидар Ангелов изтъкват, че в предучилищна и начална училищна възраст естетическото възприятие и отношението към заобикалящия свят, разглеждани като основни компоненти на естетическата култура, се изграждат посредством система от художествено-естетически дейности. В доклада се акцентира върху значението на комплексните комуникационни взаимодействия, които масовите медии осъществяват ежедневно с многопластовата и хетерогенна детска аудитория. Формулира се въпросът за необходимите познания относно медиите с оглед на пълноценната интеграция в условията на съвременното информационно общество. Подчертава се, че основна функция на медийната педагогика е да идентифицира конкретните зони на взаимодействие между медиите и децата, където тези процеси придобиват възпитателен, образователен, обучителен и консултативен характер, като същевременно изпълняват и ориентиращо-информационна роля.

Статията „Тенис за начинаещи и напреднали – теоретически и практически аспекти“ на доц. д-р Петър Тодоров анализира възможностите за практикуване на тенис от теоретична и приложна перспектива, като обхваща аспекти, релевантни както за начинаещи, така и за напреднали практикуващи. Проблематиката е разгледана многопластово – включва представяне на спорта в неговата цялост, изискваната екипировка и оборудване, усвояването на основни и специализирани удари, правилата и системата за отчитане на резултатите, ползите от системното практикуване, както и често срещаните затруднения. Изследването е осъществено в рамките на Проект № СОА24-ДГ56-2008/09.08.2024 г. „Тенис за начинаещи и напреднали в СУ „Св. Климент Охридски“, финансиран от Столична община по програма „Спорт за

всички“ и реализиран от екип преподаватели от Департамента за информация и усъвършенстване на учители в партньорство с Департамента по спорт към Софийския университет.

В статията „Работата в дигитална среда в училищното образование след пандемията от COVID-19“ доц. д-р Петър Тодоров, ас. д-р инж. Здравка Костадинова, ас. Красимира Дешева, ас. Ния Николова представят в синтезиран вид резултатите от емпирично изследване, фокусирано върху особеностите на работата в дигитална среда в българското училищно образование в периода след пандемията от COVID-19. Изследването е реализирано чрез анкетно проучване, обхванало 504 учители от предучилищното и училищното образование, които се обучават в Департамента за информация и усъвършенстване на учители за придобиване на трета професионално квалификационна степен (ПКС). Събирането на данните е осъществено посредством платформата Microsoft Forms. Разработката е осъществена в рамките на проект № 80-10-174/2024 г., озаглавен „Проучване на използването на информационни и комуникационни технологии в училищното образование в периода след пандемията от COVID-19“, финансиран от Фонд „Научни изследвания“ към Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Статията „Прилагане на компетентностния подход в обучението по английска лексика“ на гл. ас. д-р Калин Василев е посветена на приложението на компетентностния подход в чуждоезиковото обучение, със специален акцент върху изучаването на английски език от студенти в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. В първата част се анализират основни теоретични концепции, свързани както с компетентностния подход, като цяло, така и със специфичните образователни компетентности. В последващ раздел се представя процесът на обучение по практически английски език в различни университетски специалности, в които дисциплината има задължителен характер, като се акцентира върху механизмите за усвояване на лексикалния запас от страна на обучаваните. В заключение се предлагат лингводидактологични модели, насочени към оптимизиране овладяването на английската лексика чрез системното прилагане на компетентностния подход.

Статията „Образователни политики от ракурса на чуждоезиково обучение през XXI век“ на гл. ас. д-р Михал Павлов си поставя за цел да очертае водещите тенденции в образователните политики, насочени към чуждоезиковото обучение както в глобален план, така и в националния, български контекст. Анализират се перспективите за бъдещо развитие на тези политики, като се акцентира върху очакваните направления и механизми на тяхната еволюция в следващите години.

Докладът „Подпомагане на децата и учениците в условията на постковид и позитивно родителстване“ на д-р Михаела Рачева разглежда социалните и емоционалните затруднения, с които се сблъскват деца и ученици в периода

след изолацията, оказала значимо въздействие върху тях, техните родители и обществото, като цяло. Акцентираща се върху необходимостта от подкрепа на родителите чрез обучение в умения, които да подпомагат образователния процес на децата, като се отчита значението на медийните и комуникационните стратегии в този контекст.

Така представените статии очертават важни тенденции в съвременното образование. В тях се подчертава жизненоважната роля на съвременните технологии като неизменна част от образователния процес.

CONTEMPORARY CHALLENGES AHEAD OF EDUCATION

Vesselinov D. and P. Todorov (compilers) (2025) *Challenges ahead of education in a period of postpandemic recovery. Fourteenth international autumn scientific and educational forum*, Sofia: UI “St. Kliment Ohridski”

✉ **Dr. Raya Zhivkova-Krupeva, Chief Assist. Prof.**

Foreign Language Teaching Methodology Department
Faculty of Classical and Modern Philologies
Sofia University “St. Kliment Ohridski”
15, Tsar Osvoboditel blvd.
1504 Sofia, Bulgaria
E-mail: rpzhivkova@uni-sofia.bg